

Wat er gebeurde toen iedereen
juist zo zijn best had gedaan om
dat NIET te laten gebeuren...

Joes hoorde Zaza gillen.
Zand prikte in zijn ogen. Of zoiets.
Zijn mond zat ook vol zand. Of zoiets.
Walter schreeuwde. 'JOES!'
En Zaza: 'Joes! Joe-sef!'
En Walter weer: 'BLIJF STIL LIGGEN!'
Joes kón zich niet eens bewegen.
Hij hoorde Zaza naar Walter schreeuwen. Het klonk ver
weg. Er zat vast ook zand in zijn oren. Of zoiets.
Toen hoorde hij Zaza's stem weer dichterbij, bibberend en
raar hoog. 'Joes, lieverd, wij zijn hier. Mama en papa. Kun
je me horen? Wil je een geluidje voor ons maken?'
Er zat zo veel gruis in Joes' mond. Hij kon niet praten. Hij
durfde niet te praten en niet te huilen. Hij durfde niet te
slikken. Hij durfde niet eens adem te halen.
Hij moest niet zo bang zijn. Hij moest flink zijn. Hij moest
stil blijven liggen, heel stil. Walter zei het ook.
Zaza hilde. 'Hij hoort me niet.'
Walter brulde als een leeuw.
Hij brulde zoals hij nog nooit had gebruld.

Een groot gewicht werd van Joes getild en toen was er licht.

Joes zag Walter met bloed aan zijn gezicht en zijn handen.

Hij zag Zaza met losse haren.

‘Joes!’ Ze viel op haar knieën en reikte naar hem om zijn gezicht schoon te vegen. Ze kon er maar net bij.

8 Hij kon nog steeds niet bewegen. Zijn mond zat vol gruis.

Hij stikte.

‘Water!’ schreeuwde Zaza. ‘Water!’

Zie je. Mama zou hem water geven en dan zou hij alles uitspugen. Dit zou voorbijgaan net zoals de winter, jarig zijn, en de zandschepen over de rivier. Ja toch? Ja toch?

Er klonk gestommel en het geluid van vallende stenen.

Heel even sliep hij, leek het wel. Toen goot Zaza water over zijn gezicht en lette hij weer op.

Er was niet genoeg water.

Walter kwam terug met de koffiekkan en een kopje. Zijn handen beefden toen hij ze aan Zaza gaf.

Zaza spoelde Joes’ ogen nog eens. En zijn mond.

Spoelen, spugen. Spoelen, spugen.

Spugen zomaar in zijn bed.

Bed?

Joes zag geen bed meer. Hij zag zichzelf niet meer. Overal lagen glasscherven en stukken muur, en gek... hij voelde wind. Koele wind streek langs zijn wangen.

Hij moest hoesten. Dat ging niet. Als hij moest hoesten zou hij stikken.

Water, meer water. Daar was Walter weer.

Walter huilde water, tranen in het kopje.

Water, meer water.

Er was geen muur meer.

Er was een vrachtwagen. Er hing een vlaggetje aan de spiegel. Er zat een man in de vrachtwagen met een scheve bril en bloed op zijn gezicht. Hij bewoog niet.

9

Water, meer water.

Er klonk geluid van sirenes die dichterbij kwamen.

‘Daar komt de brandweer al, Joes, hoor je dat?’ zei Walter.

‘Het komt goed, hoor. Het komt goed met je!’

Joes hoorde de sirenes. Brandweer? Was er brand dan?

De gewonde man in de vrachtwagen deed zijn ogen open.

Hij keek naar Joes.

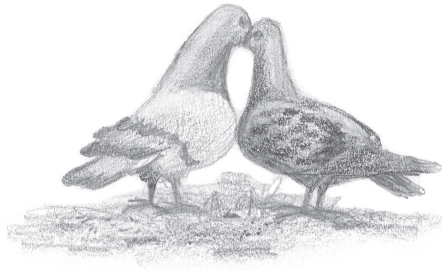
Joes fluisterde: ‘Mama, er kijkt een man naar mij...’

Eén familie in vijf huisjes

- 10 Walter en Zaza, dat was liefde op het eerste gezicht. Walter hielp in *De Opvang* met het repareren van kranen, het aanleggen van stopcontacten en het ophangen van lampen. Zaza was gevlucht uit een land waar oorlog was en leerde Nederlands bij *De Opvang*. Joes zat in haar buik en dus kon hij Walter nog niet zien, maar volgens Zaza zag Walter er toen al net zo harig uit. Walter leek op een leeuw. Door de zon gebleekte blonde manen golfd en om zijn gezicht, een bruin gezicht waar aan alle kanten witte stoppels uitkwamen. Uit zijn oren, uit zijn kin en zijn wangen. En verder daaronder groeiden ook goudblonde haren. Op zijn armen, zijn borst, zijn rug en zijn benen. In *De Opvang* keek Zaza telkens naar hem alsof ze een leeuw zag. Dat kreeg hij al gauw in de gaten. Hij begon haar te plagen en zei: ‘Hallo schatje. Zeg eens “klusjesman”.’ ‘Kusjesman,’ zei Zaza in plaats van klusjesman, en toen werden ze zo verliefd dat er geen houden meer aan was. Ze trouwden en Zaza ging bij Walter in het huisje langs de rivier wonen en aaide hem iedere dag.

Toen Joes werd geboren, kreeg hij de naam van Zaza's opa. Joesef. En hij kreeg Walters achternaam. Van Rijn. Joesef van Rijn.

11

Walter werd Joes' enige echte driftige, sterke en fijnste vader. Walter hield zoveel van Zaza en Joes dat hij hun huisje zou hebben opgetild om het veilig ergens anders neer te zetten. Als hij dat had gekund.

Zaza kwam bij Walter wonen in het eerste van vijf huisjes langs de rivier. Het kleine huis dat helemaal klem lag tussen de dijkweg en het fietspad.

Ze kreeg daar een hele nieuwe familie cadeau. De familie Van Rijn. Dus toen Joes geboren werd, was er altijd wel iemand om op hem te passen.

Naast Joes woonde Walters broer, oom Jordan, met tante Fien en Joes' nichtjes Isabel en Amber.

Joes en Amber waren bijna even oud en speelden altijd samen. Jammer genoeg zaten ze niet bij elkaar op school want Walter geloofde nergens meer in. Maar zijn broer Jordan was katholiek gebleven, zoals hij door oma Moe was opgevoed.

Isabel was al veertien en wilde nooit meedoen, met niks. Door de manier waarop ze naar Amber en Joesef keek, kregen ze het gevoel dat ze voor haar net zoiets als scherpe steentjes in haar schoen waren.

12 In de winter lag Isabel binnen op de bank te appen met vrienden van school. In de zomer lag ze buiten met haar telefoon op het steigertje boven de glinsterende rivier. Isabel was te oud en te humeurig om mee te spelen.

In het huis naast oom Jordan woonde oma Moe. Ze trouwde met een man die toevallig ook Van Rijn heette, net zoals zichzelf. Die stierf toen hij nog jong was dus oma moest Jordan en Walter alleen opvoeden. Dat viel niet mee, want de broers waren wild en driftig, en binnen zitten op school, dat vonden ze maar niks.

Tot oma's opluchting kwamen ze toch nog goed terecht met hun mooie kletspraatjes, hun lange haren en hun glinsterende ogen. Dat kwam vooral omdat ze allebei twee rechterhanden hadden – ze waren supergoed in klussen.

Walter en Jordan bouwden stukjes aan hun huisjes. Een stukje keuken eraan. Een dakraam erin. Een laarzenhok ervoor. Een afdakje ertussen. En een schuurtje ernaast.

Ze bleven bij elkaar en bij de anderen omdat ze zichzelf en elkaar iets beloofd hadden. Iets belangrijks.

Wij passen op Moe.

En we passen op elkaar.

Wat er ook gebeurt.

In het vierde huis woonde oom Arie met tante Eva. Hun huis had een moestuin vol groente en fruit.

Tot slot woonde opa Roekoe in het oude familiehuis. Eigenlijk heette hij Chris, maar bijna niemand noemde hem zo.

Zijn hele leven lang werd opa Roekoe nooit verliefd op iemand, en niemand werd verliefd op hem.

13

Oma Moe vond hem een viezerik omdat hij het huis waarin ze was opgegroeid nooit schoonmaakte.

‘Vroeger toen ik een meisje was, toen we daar nog woonden met onze vader en moeder...’ vertelde ze vaak aan Joes en Amber, en dan keek ze kwaad en verdrietig tegelijk. ‘Toen waren wij nétjes, ook al waren we met elf kinderen en ook al was er maar heel weinig geld. Ons huis was keurig en Chris was een schone jongen. Maar nu heeft die dwaas er een zwijnenstal van gemaakt met zijn kippen en zijn duiven!’

En dan sloeg ze een kruisje omdat ze lelijke dingen zei over haar broer, en dat hoorde niet als je een goede katholiek was.

Elke avond bracht Zaza of tante Fien opa Roekoe zijn warme eten. Vaak liepen Joes en Amber dan mee en bleven wachten bij de kippen in de tuin.

Elke ochtend bracht oom Arie een kan koffie en boterhammen met kaas.

14 En elke vrijdagnamiddag zagen Joes en Amber hoe oma Moe opa Roekoe meetrok door de tuin naar haar eigen schone huis. Daar stopte ze zijn kleren in de wasmachine, en hemzelf in bad. Het kiepraampje van haar badkamer zette ze wijd open voor zoveel mogelijk frisse lucht. Het was eigenlijk zielig, maar toch moesten Joes en Amber erom lachen want opa spartelde altijd tegen. ‘Ik wil niet, Zus! Ik wil naar huis, naar m’n roekoes. Laat me nou!’ ‘Hou je gedeisd of ik geef je een roekoe voor je kop, viezerik,’ dreigde oma Moe dan. En daarna zei ze steevast: ‘Het is maar goed dat pa en ma je niet meer kunnen zien. Ze zouden zich omdraaien in hun graf!’

Vrijdagmiddag

Joes en Amber hoorden oma Moe weer eens vrijdagmiddag-foeteren. Ze klommen in de stooferenboom voor haar huis en probeerden door het raam haar badkamer in te kijken.

Zaza en Walter zaten buiten bij Joes' huisje koffie te drinken, en zwaaiden als er een bekend schip voorbijvoer. De schippers zwaaiden terug.

Vanuit de stooferenboom konden Joes en Amber veel zien. Amber gluurde naar binnen bij oma, maar Joes keek over het water van de rivier naar de overkant. Daar stond een scheefgezakte, verwaarloosde boerderij. In de voorgevel zat een steen waarop de naam van de boerderij stond. *Zeldenrust*.

Joes zag de zijdeur van *Zeldenrust* opengaan zoals elke dag tegen vier uur, behalve op zondag of als het vroom. En hij zag mevrouw Vergeefs in haar donkerblauwe badpak omhoog naar de weg lopen.

De oude boerin had spierwitte benen. Op haar hoofd droeg ze een badmuts vol verschoten plastic bloemen en over haar schouder een vervaarlijke aluminium ladder.

Automobilisten, bus- en vrachtwagenchauffeurs remden van schrik zodra ze met die grote blinkende ladder aan de

kant van de weg verscheen, zodat ze kon oversteken.
Ze keek niet naar links en ze keek niet naar rechts.
Ze keek altijd recht vooruit naar de rivier.
Zodra ze naast het fietspad in het gras aan de waterkant
stond, schudde ze haar slippers van haar voeten en
kantelde de ladder in het water.

16

Daarna daalde ze bedaard af, de rivier in.
Ze zwom een trage schoolslag, zes baantjes heen en weer.
Als er een schip voorbijvoer, hield ze watertrappelend stil.
Sommige schippers kenden haar en zwaaiden en riepen
een groet. Sommige jonge schippers kenden haar niet en
riepen dat ze uit het midden van de rivier weg moest gaan.
Dat het gevaarlijk was wat ze deed. Dat ze door de vaart
van hun schip meegesleurd kon worden.
Oom Arie en oma Moe kenden mevrouw Vergeefs goed. Ze
zeiden dat ze al haar hele leven baantjes trok rond vier uur
's middags. Dat ze daarmee was begonnen toen ze een jaar
of vijftien was, toen haar ouders nog boer en boerin waren
op *Zeldenrust*.

Als oma Moe opa Roekoe niet in bad deed, liep ze naar de
waterkant en maakte een praatje met de overbuurvrouw.
Als oma Moe bezig was, dan deed iemand anders van de
familie Van Rijn dat. Tenslotte kon je een oude vrouw,
die heen en weer zwom over de rivier, niet zonder praatje
terug naar haar scheve boerderij laten gaan.
Joes en Amber zagen de oude boerin langzaam dichterbij
zwemmen.

'Dag mevrouw Vergeefs!' riep Joes.

‘Hoe gaat het vandaag met u?’ riep Amber.

‘Ik hoor jullie wel maar ik zie jullie niet,’ riep mevrouw Vergeefs vanuit het water. Ze tikte de kant aan als een echte wedstrijdzwemmer en draaide zich toen moeizaam om.

‘We zitten in de perenboom!’ riep Joes.

Ze keken hoe mevrouw Vergeefs weer naar de overkant zwom, aantikte, omdraaide en terugkeerde.

‘Het gaat goed met mij. En met jullie?’ vroeg ze toen ze weer dichterbij kwam, en ze keek omhoog naar de boom.

‘Met ons gaat het ook goed en met oma ook. Ze kan even niet naar buiten komen want ze doet opa Roekoe in bad!’ riep Joes.

‘Doe jullie oma maar de groeten van mij!’

‘Dat zullen we doen!’ riep Amber.

De oude boerin draaide om en zwom weer weg.

Boven, in de badkamer van oma Moe, schreeuwde opa Roekoe: ‘Mijn haar hoeft niet! Mijn haar hoeft niet gewassen!’

Er klonk geplons en geblubblub en even daarna schreeuwde opa Roekoe: ‘Je verzuipt me! Je verzuipt me, Zus!’

Walter kwam aangelopen. ‘Zien jullie wat?’

‘Mevrouw Vergeefs die heen en weer zwemt,’ zei Joes.

‘Opa Roekoes hoofd met zeepsop erop,’ zei Amber.

‘Zijn de stoofperen al rijp?’ vroeg Walter.

‘Nee, natuurlijk niet. Ze zijn nog piepklein. De zomer is nog maar net begonnen,’ zei Amber.

‘Gooi er es één,’ vroeg Walter. ‘Even kijken of er nog geen beestjes in zitten.’

Joes trok een peertje los en deed alsof hij hem gooide.

Walter greep naar niks in de lucht en toen mikte Joes het snel op zijn hoofd.

‘Au! Wacht maar!’

18 Walter stapte naar de boom en schudde wild aan de stam.

Er vielen een paar peertjes naar beneden. Joes en Amber grepen zich vast en lachten hem uit. Zij vielen niet.

Walter hield op met aan de boom schudden. Alle rimpeltjes in zijn bruine gezicht lachten met zijn ogen mee.

Hij strekte zijn armen. ‘Spring?’

Joes sprong. Walter ving hem op en zette hem op de grond.

Amber sprong. Walter ving haar.

Ze liepen naar het huisje waar Zaza nog op het bankje zat.

Halverwege lag Isabel met haar telefoon op de steiger.

Ze keek niet op.

Ineens kreeg Walter de kolder in zijn kop. ‘Ik zie dat Isabel zin heeft om te zwemmen!’

Hij stormde de steiger op, tilde Isabel op en zwaaide haar over het glinsterende water alsof hij haar erin ging gooien.

‘AAAH! Niet doen! Laat me los, stomkop! Mijn telefoon!

Mijn telefoon viel bijna in het water!’ Isabel spartelde wild met haar armen en benen.

Walter zette haar neer en liep knipogend terug naar Joes en Amber.

Achter hem riep Isabel woedend in haar telefoon: ‘Nee, er

is hier geen andere jongen! Het was alleen mijn stomme oom maar, die dacht dat hij leuk was!

Aan de overkant klom de oude boerin heel langzaam de ladder op. Toen ze op het gras stond, wurmde ze haar mollige witte voeten in haar teenslippers, hees de ladder uit de rivier, legde hem over haar schouder en stak druipend de weg over naar boerderij *Zeldenrust*.

Door het badkamerraampje van het huis van oma Moe klonk oma's stem tegen opa Roekoe: 'Blijf van die handdoek af. Was je gat, verdorie! En ik zie ook nog zwart tussen je tenen!'